

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :		Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok	— 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka	— 2 „ — „	páp. komornik, kraj. vyslanec.	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin, ohlásoky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.
Na štvrt roka	— 1 „ 20 „	Majiteľ a vydavateľ :	
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		JAN MOLNÁR.	

Volebné právo.

Konečne aj liberáli rozmýšľajú nad rozšírením volebného práva. Nerobia to z dobrej vôle, ale pod nátlakom našim. Minister Tisza svolal bol dakolko ablegátov na poradu, aby pojednával s nimi, ako by mala vláda rozlúštiť vážnu otázku túto.

Každý štát tak previedol zákon volebný, aby ani jeden občan — ktorí prispeje k farchám krajinským — nebol ukrátený. Jedine naši liberáli meškajú, ako čo by sa báli zahryznúť do toho.

Čitatelia naši dobre vedia, koľko ráz sme sa pohoršili nad touto nespravodlivosťou. Smele sme vykričali liberálom, že náš volebný zákon nenie spravodlivý, lež s takými figlami sklepaný, že občania nie sú vstave slobodne žiť správom týmto, lebo korteši a predsedovia volby vždy najdu zádrapky, aby ľudáka pozbavili práva. O to im len ide, aby mali väčšinu. Že ako to predvádzajú, o tom netreba nám písať.

Aj teraz hovoríme, že náš volebný zákon nič nestojí; je na haňbu krajiny. Ba ani len s liberalizmom sa nesrovnáva. Volby naše v pomere k cudzozemským sú opravdivé komédie, hostiny a polovky na ľudí. Tí, ktorí vplyv majú na voličov, vysmejú zákon, a robia té najväčšie nespravodlivosti a neľudskosti. A to v mene liberalizmu. Lebo keby takto nezachodili tí páni: liberalizmus dávno bol by otrčil kopytá. Liberalizmus všetko dovoľí pri voľbách, len nech s tým vláda zvífazi. My veľmi by sme sa tešili, keby už ráz bol koniec tomuto šibalstvu. Je čas, aby sa prebudil cit ľudský aj v liberáloch, a aby uznali to, že krajinskí občania ním zaslúžia viac z toho

práva volebného. — Na spomenutej porade reč bola o všeliakých návrhoch; my ale ani s jedným nie sme spokojní. Jeden liberál len tým chce dať vótum, ktorí znajú štátnu reč. Nech nás za to nikto neupodozrieva z vlastizrady, keď povieme, že toto žiadať je nespravodlivé; lebo ved' asi polovica občanov nevie štátnu reč; teda títo pozbavení boli by práva volebného. To môže žiadať taký štát, kde všetci obyvatelia vyprávajú reč krajinskú; ale u nás nech čušia s tým páni liberáli. Však keď porcie treba platiť, alebo k vojsku narukovať, nikto sa nepýta či znáš štátnu reč alebo nie: musíš platiť a musíš slúžiť.

Druhý liberál to žiada, aby len ten mal právo voliť ablegáta, ktorý vie písať a čítať po maďarský. Ani toto nenie po pravde. S týmto istí liberáli ešte väčšie huncútstva by stvárali, ako dosiaľ. To by musel každý sedliak a remeselník zkušku skladať z písma maďarského a z čítania. Hľa, tí prézesi, ktorí prevádzali té špatné volby, vedeli písať a čítať, ba aj diplomy mali, ale predsa nezaslúžili volebného práva, lež skôr áreštu. Nik nemôže tvrdiť, že učenosť viac je hodná ako statočnosť. Len netreba ľud kaziť, páni liberáli; hneď to bude ináčej vyzerat'.

Tretí to žiadal, aby každý intelligentný človek mal právo voliť. Aj to je figel. Lebo koho rozumejú liberáli pod intelligentným človekom? Sedliaka a remeselníka doista nie. Nuž teda nech povedia rovno, že len pán a žid môže byť voličom. Pekná rovnoprávnosť! Utešená spravodlivosť!

Už aj z tohoto môžu vidieť tí čitatelia, ako chcú istí liberáli rozšíriť právo volebné. Ani jeden návrh nenie spravodlivý, a ani jeden liberál ne-

mieni vyniesť taký volebný zákon, aký my ľudáci chceme. *Náš princíp je: každý občan, ktorý platí štátne a obecné porcie, hoden je práva volebného.* To je po pravde.

My to chceme, aby nielen všeliakí lahtikári mali právo, ale aj ľud, ktorí tak veľké farchy znáša. Všetci keď vedia dať právo volebné z Galície do vandrovaným úžernikom, prečo by nedali statočným kresťanom?

Napomínáme tých pánov, ktorí reparaovať majú zákon volebný, nech nerobia žarty s občanmi. Nech koniec vezmú nespravodlivosti, ktorá jak ťažká kliatba leží na ústave našej. Keď má byť rovnoprávnosť nech že je; poddanstvo a rozdiely nebudeme trpeť? Keď ráz zavesia farchy na krky biednemu ľudu, nech majú zato uznanlivosť. To je spravodlivé, čo my žiadame. Inakší zákon nič nestojí. Pospolitý ľud nič nevyhrá s takým.

Vopred protestujeme oproti rozličnému cenzusu, ktorí istí liberáli dľa ľúbosti určili. To je najväčšia hlúposť na svete. Žiadne figle nech sa nerobia, ale nech to ide spravodlivo. Pri voľbe nech sa nik neopovažuje hatiť slobodu občana! Nech neminie trestu taký nikto, ktorý by prestúpil zákon! Žiadame tajnú votizáciu. Nech je koniec tým parádam, slopaniciam a hulákaniam, ktoré sa len u nás stvárajú. Nech každý v svojej obci votizuje. Tak je to po celom svete.

My ešte aj tú požiadavku máme, aby sa za ablegátov len takí mužovia volili, ktorí majú k tomu povolanie. Nech netisnú voličom na krky všeliakých ľudí, ktorí len vypínajú sa hrdo v drahom dome krajinskom a za darmo berú plat. Takito nemajú tam čo hľadať. Nech robia tak tvrdo, ako aj my. Pána hrať za naše peniaze nie je vlastenectvo. Aj na terajšej diete je veľa takých ablegátov, ktorí nemajú tam čo hľadať, však nič iné nerobia, len plat berú.

Konečne to poznamenáme, že volebný zákon hoc by aj dobrý bol, predsa nič nestojí, keď neprevedú ho spravodlivo, a keď do snemovne nedostanú sa rozumní a svedomití vyslanci. Preto napomínáme všetkých ľudákov, nech sú opatrní a nech dobre pozrú, koho volia. Nech si vyberú so svojich ľudí takých mužov, ktorí sú horliví kresťania a dobrí priatelia jejich. Na inakšieho ani nech sa neobzrú, čo by sa ako ponúkal, a čo by čo sľuboval.

POLITICKÉ CHÝRY.

Delegácie.

Minister vojny *Pittreich* poznamenáva, že svoje exposé povedané v rakúskej delegácii preto dal rozdať členom uhorskej delegácie v maďarskom preklade, lebo jeho exposé v niektorých časopisoch chybné reprodukovali. Je prirodzené, že v rakúskej delegácii hovoril len vo všeobecnosti a podrobne nezaoberal sa so zvláštnymi uhorskými stanoviskami. Na otázky zadané pohľadom na tieto stanoviská ochotný je dať podrobné informácie. Ohľadom vojenskej výchovy poznamenáva, že je celý rozvrh hotový a že ohľadom každého bodu tohto programu docielilo sa úplné dohodnutie medzi spoločným ministerstvom vojny a uhorskou vládou.

Gróf Albert *Apponyi* sa pýta, či sa ohľadom všetkých bodov, menovite aj ohľadom vojenského trestného pokračovania a odznakov docielilo dohodnutie, alebo len ohľadom vojenskej výchovy.

Minister vojny *Pittreich* vyhlasuje, že sa ohľadom celého rozvrhu vojenskej výchovy docielilo dohodnutie. Čo sa týka odznakov armády, to patrí pred zákonodarstvo.

Jeho osobným stanoviskom je, aby v spoločnej armáde aj odznaky boli spoločné. Čo sa ale týka reformy vojenského trestného zákona, pohľadom na toto vyjednávanie sú ešte nie skončené.

Potom sa prešlo na rozpočet ministerstva vojny, ktorý odporúčal k prijatiu referent Aurel *Münnich*.

Ladislav *Okolicsányi* nenie spokojný s vyhlásením ministra vojny a v ďalšej svojej reči usiluje sa dokázať, že sa vyhlásenia ministra vojny nesrovnávajú s vojenským programom liberalnej strany, ktorý bol svojho času vypracoval deväťčlenový výbor. Obsírne hovoril proti spoločnej armáde.

Gróf Albert *Apponyi* v novšej svojej reči pýta si vysvetlenie o odznakoch, o výchove a o preložení uhorských dôstojníkov do Uhorska.

Gabriel *Ugron* pýta si vysvetlenia o spôsobe vyučovania vo vojenských školách.

Minister vojny *Pittreich* o päťovne vyhlasuje, že v uhorských školách spoločnej armády, ktoré predmety týždenne kolko hodín a v ktorých triedach budú sa prednášať v maďarskej reči, ktoré v nemeckej a ktoré v iných rečiach. Dľa učebného poriadku, ktorý rozpovedal minister vojny počet maďarských naukosdelných hodín rovná sa počtu nemeckých hodín.

Gróf Imrich *Széchenyi* a gróf Albert *Apponyi* prosia,

aby tieto dáta a rozvrhy boli vytlačené a delegátom rozdané.

Minister *Pittreich* sľubuje, že vypýta k tomu privolenie od jeho veličenstva.

Vojna.

V rusko-japonskom konflikte v pondelok sa stal rozhodný krok. Japonská vláda vidiac, že ruská vláda odoslania svojej odpovede len prefahuje, aby vyhrala času ku lepšiemu vyzbrojeniu svojej armády, odvolala svojho petrohradského vyslanca, na čo ruská vláda odpovedala podobným spôsobom: odvolala svojho takijského vyslanca. Diplomatiek spojenie je teda pretrhnuté a keď i vojna ešte nevy pukla, zahrmenie kanónov na ďalekom Východe možno očakávať každú chvíľu. Teraz obe vlády ruská i japonská, ustávajú sa na tom, aby zodpovednosť za následky pretrhnutia diplomatického spojenia svalily jedna na druhú. Z ruskej strany hovoria, že Japonci sa prenáhlili a nevyčkali pokojné dohodnutie. Oproti tomu Japonci poukazujú na to, že Rusi šesť mesiacov preťahovali vyjednávanie a ustavične zbroja a keď nechcú uznať suverenitu Číny nad Mandžurskom, tak Japonsko chce oškodiť o všetky výhody tých smlúv, ktoré japonská vláda behom posledných rokov, obzvlášť ale po japonsko-čínskej vojne bola uzavrela s Čínou. Tedy nútení boli pretrhnúť s Ruskom diplomatické spojenie. Európske kabinety teraz nástoja na tom, aby sa do prípadnej rusko-japonskej vojny nezamiešaly iné mocnosti, menovite Anglicko, ktoré údajne chce zamedziť príchod ruskej černo-morskej floty cez Dardanelly. Krem toho robia poriadky na ochranu svojich poddaných zdržujúcich sa na nebezpečnom území. Veliteľ rakúsko-uhorského vojenského námorníctva barón Spaun už porobil poriadky aby jedna vojenská loď odplávala na východné vody cieľom obrany poddaných našej monarchie.

Dňa 9. t. m. boli popoludní služby Božie za víťazstvo ruskej zbrane, na ktorých boli prítomní takmer všetci vojenski hodnostári. Aj dvorný bál, ktorý mal byť v utorok večer, vystal. Cár Mikuláš milovník svetového pokoja, odkázal teda vojnu, z ktorej ľahko môže byť svetová vojna. Prvé výstrely krvavej vojny zahrnely v noci s 8. na 9. t. m.

Voľba mestského výboru v Trnave.

Dňa 27. januára bola v Trnave voľba mestského výboru. Židia, ktorým Trnava mliekom i medom tečie a granátové jablká a figy rodí — orthodoxi a neologi, jako Jakub a Ezau, bežali si v ústrety, objali a bozkali sa, úmluvu sprisahajúc proti spoločnému nepriateľovi filistinskemu — totižto mešťanom kresťanským. Koppel, Eisler, Šeisler a iní peňazovládari boli vyvolení Šamšuni, by truchlivé stĺpy domu mestského zatriasli a ešte sa plaziaceho ducha kresťanského na prach a popol obrátili. Jako predo dňom v Karlsbádi — bežali židáci po celom meste a patriarchov z rodu áronského vo fiakroch dovážali. Ale čo? Flinta Mojžišova zadkom strelila. Vypálili

ich jako isté zvieratká, keď sa do náradia berú: teda vypadli jako kúkol z rajtára.

Pravda naši kresťania kat. myslia, že už veľ len ľulku si napchať a pri «Villány»-skom dujúciach sa mojžišov vysmievať je jejich povolanie. No nenie tomu tak. Terajšia voľba bola len próba, či sme my opravdive tak na nič súci, či ešte v nás je zdravého smýšľania, či by sme mohli dokonale zvíťaziť, jestli že spolu držíme? To sme sa poučili, že môžeme vykynožiť tú neplechu, ktorá sa do nášho kozucha dostala, ale len keď sa porozumieme. Spolu držať musíme, to jest protivíť sa do radu jak jeden človek, spolu hlasovať na uistených v listine a nie podľa všelijakých náhľadov sa držať, že vraj tento je môj nepriateľ, druhý zas je balvír ako ja, tretí ma obrazil. Keď každý takto urobí, tedy sa práve tak roztrúsime jako pleva.

Takej listiny — obzvlášťne keď o 36 osôb je reč — aj tak nikto nezostaví, ktorá by sa všetkým bez výmenky páčila. Tu sa treba zapreť; pre všeobecné dobré treba osobné náhľady a záujmy odstrániť — len takto a nie ináč zvíťazi tá zástava bez škvrny, ktorú katolícky duch ovíja. *Bp.*

Milodary poslali na kostol Lutišský:

Pán dekan a farár Demeter Gyuresászky zo Zákopčia 3 koruny; pán farár Valent Rusnýák z Plávnice Šarišskej 2 koruny; pán notár Jozef Pfliegel z Varína 5 korún; pán organista Eduard Židek z Varína 2 kor.; pán Pavel Šmidt z Jasloviec 4 koruny; pán Jozef Dobrovolni z Piešťan 2 koruny; pán František, Johanna a Maria Bárczau z Galgócu 3 koruny; pán Revirnik z V.-Bittse 5 korún; pán Ján Obzina z Dolnej Tuzle 1 kor.; pán Ján Stank z Viedne 2 korún; pán Julius Grün, staviteľ zo Žilini 20 korún; N. N. Uj-Besztereze 2 koruny; pán notár Julius Némethy z Novej Bystrice 10 horún; p. farár Jozef Kardoš z Krásno 6 korún; pán notár Arnold Kardoss zo Žilini 5 kor.; pán notár Štefan Paulik z Krasznó 4 kor.; pán notár Eugen Šlesinger z Ochodnice 5 kor.; pán farár Juraj Gajdossik z Čierneho 2 kor.; pán kaplán Anton Fraštaczky z Čierneho 2 kor.; pán kaplán Štefan Krautmann z Čacze 2 kor.; pán kaplán Štefan Micsko zo Szkaliceho 3 kor.; pán Fiškal Emil Gyuriss z Čacze 4 kor.; pán dekan Kálmán Szmdida z Kiszueza Ujhely 6 kor.

Začo všetkým tuto spomenutým úprimne ďakujem. Pán Boh zaplať a požehnaj v mene chudobných farníkov privolávam *Ján Greben, farár lutišský.*

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti pride do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Kŕmenie ošipaných.

(Dokončenie.)

Všetky nákazlivé choroby nie sú jednakého úbehu. Niektoré napadnú ošipané, iné rožní dobytok, daktore kone, a sú aj také, ktoré hyd domáci pustošia. Príčina toho je, že aj baktérium, ktoré plodia a šíria chytľavé nemoce — tiež sú rozličné. Po tomto, obznamenáme sa s tými chorobami, ktoré panujú medzi ošipanými.

Dúl — sviňská kolera. Najnebezpečnejšia choroba. Vlastne je dvojaká: dúl vtedy, keď sú pľúca napadnuté, kolera vtedy, keď je hniezdo nemoce v žalúdku a v črevách, preto je, že hospodári ráz taký, druhý ráz inakší znak zbadajú pri nemociach týchto, čo ich obyčajne pomýli. Pri pľúcovej chorobe, nie len, že sa zle cíti ošipaná, ale aj dýcha ťažko, mnoho chrčí a často kašle, sedáva ako pes, pričom ustá má otvorené a teče jej z nosa. V kolere ale črevá a žalúdok sú chorľavé. Ošipaná vracia, má hnačku s krvotokom.

Toto sú hlavnejšie vonkajšie znaky, skrze ktoré môžeme rozoznať tieto dve nemoce. Obe počínajú sa so slabosťou a s horúčnosťou; ošipaná stratí chuť do jedenia, býva smädná, mnoho leží, a len ťažko stane na nohy, a keď ide, choď je farbavý a neistý. Oči jej zapuchnú a tečú, mnohokrát po istých čiastkách tela ukazujú sa výsyppy a chrasty. Niekedy krv močí. Teda ako vidíme, všetky tieto znaky o tom svedčia, že je to choroba veľmi nebezpečná, a riadne so smrťou sa končí. Dakedy na kráče odbaví smrť s nemocnou ošipanov, ale sú pády, že nemoc vleče sa pár týždňov, tak že ošipaná schudne a konečne od slabosti dokoná.

Obe nemoce sú chytľavé. Baktériumy, ktoré šíria ich s lajnom chorého zvierata — prejdu na zem, do vody, do válova, do krmu a odtiaľto do žalúdku zdravého zvierata, alebo s povetrim (s dýchaním) do pľúcov. Ako vidíme nemoce tieto veľmi ľahko a chytro sa šíria. Nemusia poznamenat, že koľko škody narobili v posledných rokoch po celej krajine. Však na niektorých okoliach všetky ošipané vydochly. To škoda neslýchaná nielen preto, že náramne mnoho kusov vypadne, ale aj preto, lebo za ten čas kým dúl trvá, neslobodno predávať a do cudzozemska vyvážať ošipané. A to je škoda aj pre tých hospodárov, ktorých ošipané netrpia na tieto nemoce. Preto je zapotreby, aby každý hospodár všemožne robil, aby toto nešťastie odstrániť sme mohli. Každý nech plní dobré rady a bráni sa ako len vie. Jak len zbadá dačo podozrivého, zaraz nech oznámi to úradu, potom nech oddelí choré zviera od zdravých tak, že to nechá na starom mieste, zdravé ale inde ubytuje. Napochytre zhlobí prene chliev. Ponevác choroby — ako som to už vysvetlil — baktériumy šíria, všetko, čo z nezdravého zvierata vinde, musíme desinficovať s frišným haseným vápnom, alebo so silným horúcim lúhom. Do takých dvorov, kde je takáto ošipaná, nech nechodia cudzí ľudia, ani psi, lebo tí radi vylizujú válovy, s čím tiež roznášajú dúl. Hlavná vec je, aby sa choroba nerozvláčila, lebo čím viac ošipaných ochorie, tým je ťažšia obrana proti

nej, a tak tým viac ošipaných dochne. Preto už na počiatku choroby nech nepúšťajú hospodári cudzieho človeka alebo cudziu ošipánú k svojim. Nech kŕmia ich so zdravým pokrmom, a nech držia ich v najväčšej čistote, teda nech vykydávajú hnoj a čisto stelú každý deň. Najmä válov musia usilovne vymývať a ošipané s čerstvou vodou napájať. Keby každý hospodár len tolko urobil, koľko mu tuná radíme, mnoho nešťastia by sa s tým prekazilo.

Lekári však ani jednu, ani druhú chorobu nevedia liečiť.

Ruža (ohň) je tiež chytľavá nemoc. Dostanú ju mladé ošipané a obyčajne smrťou sa končí. Znaky nemoce sú, že ošipaná zrazu zle zostane, zaryje sa do slamy a ustavične leží, a keď ju preberú, nevoľno stane a neistým krokom vlečie sa. Mnoho ráz na ušoch, na bruchu a na stehnách ukázu sa červené flaky a opuchliny, ba niekedy celé kusy kože, alebo uši vymrú, alebo odpadnú. Ošipaná za jeden-dva dni zhynie.

Aj ružu baktériumy zapríčinia, a tieto sa aj množia v mokrych, v smradľavých a špinavých chlievoch. V čas choroby nasledujeme tie rady, ktoré som hore spomenul. Oproti ruži brániť môžeme ošipané s tým, že dáme ich zaštepíť. Najlepšie urobia hospodári, keď to spojené prevedú. Počítujú prasce, ktoré chcú dať zaštepíť a požiadajú zverolekára, aby to vykonal. On postará sa o materiu a prasce zaštepí. Štepíť možno každé od cecka odlúčené prasa až do štvrtého mesiaca.

Ústna a paprčková choroba. Tieto choroby napadnú hocaké domáce hovädo, a z toho pozostávajú, že v ústach a blízko paprčiek vysypú sa drobné mechúrky, z ktorých rany zostanú. Následkom toho z úst ošipanej ustavične tečie, žraf nevie pre boľasť, a jestli choroba nohy napadla, okrivie. Pred nemocou horúčnosť napadne zviera. Aj tieto choroby sú nákazlivé, a ošipané — pred nami známim spôsobom — upadnú do nich. Následky nie sú tak strašné, ako pri hore spomenutých nemociach, lebo ošipaná behom 8—14 dní vyzdravie; ale sú aj ťažšie pády, keď obzvlášte prasce od cecka nezachraniteľne vypadnú. Najlepší liek oproti chorobe tejto je čistota, najmä stelivo treba často meniť.

Slezová nemoc (slezinný snet) tiež je chytľavá a smrteľná. Vystúpi na jazyku a v hrtane, a tak keď zbadáme, že jazyk a hrtan ošipanej zrazu opuchne, sliní veľmi, ťažko prežiera, chrčí, dusí sa, napína ju k vracaniu, ba aj vracia: vtedy môžeme byť istí, že ošipaná trpí na slezinný snet, a že za 12—24 hodín zhynie. Chorobu túto tiež nevedia liečiť. Aj tu na užitok sú tie opatrovné prostriedky, o ktorých sme už vyprávali. Slezinný snet nebezpečný je jak človeku, tak aj zvieratu, preto mäso alebo kožu takejto ošipanej neslobodno užiť, to aj zákon bráni pod prísnu pokutou.

Sviňské osýpky (sypanice) obyčajne mladé prasce napadnú. Tiež nákazlivá choroba a povstane tak, že prasa dostane ju od človeka, od ovce alebo od ošipanej. Tá ošipaná, ktorá už mala sypanice, nepadne do nich viac ráz. Choroba táto nie je tak nebezpečná, ako neprijemná,

lebo len tie prasce usmrtí, ktoré sú slabé a od zlého držania zmizernené. Nemoc tak sa začína, že prasa je smutné, ustaté, omdlieva, oči má červené, nežerie, chytro dýcha a meravo chodí. O niekoľko dní, najmä na hlave, na hrdle, na prsoch, na chrbte, na bruchu a na stehnách zjavia sa červené flaky, z ktorých zostanú mechúrky, ktoré keď sa rozpučia, uschnú a odpadnú. — Vysypané prasa netreba liečiť, len oddeliť od zdravých. F.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boli korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kresťana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme et. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkratšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútení budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	--- --- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Rozprávky z dediny.

X.

Jak chytro miňa sa čas! Ledvy zbadali, že Imrich Jašterica musí ísť na vojnu, t. j. kráľu slúžiť.

Hej, ak ťažko lúčil sa od kamarátov a od známych. Ešte ťažšie od rodičovského domu, od statku, od zemi. Ale najtvrdšie šlo odobrať sa mu od milých rodičov. Neboráci, celý boli zronení, ako keby sa nikdy viac nevideli. Oba dali napomenutie synovi, aby sa dobre držal, a bol poriadnym.

— Nezabudni na nás Imriško. Nedaj sa svábiť k zlému. Nepoblúď vo svete, ale ponáhľaj sa k nám, lebo kto vie, dokedy budeme žiť. Nech ťa Boh sprevádza.

Imrich zdržal sa, aby nezaplakal, ale márne. Keď pozrel na rodičov, ľútosť naplnila srdce jeho a nestačil utierať si slzy.

— Nebojte sa, nikdy na vás nezabudnem.
Odobral sa a šiel.

— Chudák Imriško, vzdychala matka. Tak dobrý chlapec, a musí nás opustiť. Ako len vydrží na vojančine.

Imrich dobre sa držal. Bol poslušný a obratný, a tak sa stalo, že nenechali ho dlho na «ekzecír placi». Zapáčil sa vojenskému lekárovi, a vzal ho do apatieky za sluhu.

Náš Imrich tam sa zvrтал v «laboratóriume», alebo — aby ste to lepšie rozumeli — v kuchyni apatikárskej. Bolo mu dobre. Mal síce dosť roboty: čistiť, utierať, miešať, tlať atď. lenže nepresilil sa. Tam veru lepšie bolo, ako každý deň ekzecírovať a počúvať hrešenie predstavených. Čas sa chytro miňal. Tri roky prefrkly, ani tri mesiace.

Iný vojak ledvy čaká, aby mohol shodiť mundúr vojenský a ísť na urlaub. Nie tak Imrich. Jak dobre je mu, a má ísť domov sedlačiť; orať, kopáť, hnoj nakydávať! Pfuj! To není viac preňho. Ani rodičia neboli mu už tak milí, ako predtým.

— Nech gazdujú starí, však vládu. Ja veru nebudem sedliakom, myslel si.

Pán doktor na tolko ho mal rád, že mu vykonal miesto v jednej apatieke. Zostal laborantom. Ponevác vyznal sa v práci, pán ho oblúbil, a dal mu taký plat, z ktorého aj odložiť mohol. Veď to bola prvá žiadosť jeho, nasporiť čím viac peňazí.

Keď ho jednú navštívili rodičia, pýšil sa so šporkasovou knižočkou, mysliac, že s tým radosť spravi starým.

Ale tí sa voľako netešili.

Obzerali šuhaja, ako sa obracia, ako šikovne mieša, ale srdce jejich nebolo s tým spokojné. Prosili Imricha, aby šiel domov. Aby ich neopustil na starosť. Lepšie mu bude na dedine, ako tu v meste.

— Veď na teba robíme. Na teba čaká malé dedičstvo, ktoré sme sgazdovali. Boh vie, dokedy budeme žiť. Tak je nám smutne doma. Všetko tak pusté. Ešte aj statok ručí za tebou. Poď domov Imriško. Prosila ho matka.

Ale pred Imricha mohli aj na kolená padnúť, neuprosili ho. Nechcel byť sedliakom, ale bohatým, veľmi bohatým pánom. Táto žiadosť naplnila srdce jeho. Však ak sa mu podarí, a bude mať mnoho peňazí, možno pojde domov; kúpi majetok, bude sa vozíť na koči, bude držať sluhov, kočiša; bude sa priatelíť s pánmí. Budú chodievať k nemu na hostiny. To bude život!

— Potom ani vy sa nebudete viac trápiť a sedlačiť. Budete u mňa bývať v kaštieli.

Starí s počudovaním hladeli na Imricha. Čo sa stalo tomu chlapcovi? Však len neztratil rozum?

Blížilo sa k polnoci. V apatieke už všetci odpočívajú. Imrich potichúčky voviedol rodičov do svojej izbičky, otvoril truhlu a vytiahol z nej hrub papierov.

— Pozrite moje gazdostvo. Státisíce je hodno.

Matka myslela, že sú to ozajstné bankovky. Bola celá bez seba. Otec ale zaraz poznal čo sú to za papiere.

— Však sú to lósy! skrikol, súc rozčúlený od zlosti.

— Pravdu máte, odpovedal Imrich. Hľadte na tento papier, tu stojí, že každý druhý lós vyhrá. Nedávno jeden lekár vyhral 40 tisíc korún. Jeden krémár 60 tisíc. Jeden chudobný sluha 70 tisíc. Už aj ja som vyhral dva ráz, ale len po dvadsať korún. Aj to je dosť z počiatku. Neskôr istotne viac vyhrám. Z toľkýchto žrebov musiev vyťahnuť volaktorý, a potom! hej, potom uvidíte, ako páni budeme!

— Pobláznili ťa, milý synku! Škoda peňazí. Mohol si mať za ne pekných pár volov. Daj tomu pokoj. Never lutrie. Poď domov.

— Prečo by neveril lutrie? Koľkí veria? Čo len páni majú vyhrať, chudobný človek nie? Uvidíte, že aj moje žebry vyťahnu. Vyhrám mnoho, mnoho peňazí, a potom! Veru nebudete chodiť v halene a v krpcách.

— No synu, ja si veru nežiadam byť pánom. Už ja len zostanem tým, čím bol aj môj otec. Pravda stará?

— Veru áno, odpovedala matka, pričom ľútostive hľadela na Imricha.

Ubohí rodičia nespokojní boli celú noc. Ani len oko nezažmurili. Lutovali chlapčiska, že takú hlúposť si vzal do hlavy. Či nemohol byť šťastlivým na dedine?

Pravdu máte. Škoda suhaja. Blázoň, veľký blázoň je. Jeden židák agent ho pobláznil. Nahovoril ho, aby kúpil lósy, že ak ľahkým spôsobom môže zbohatnúť. Vysvetloval mu, ak ohromné summy peňazí vyťahnu na lutrii za pár korún. Aj on vyhral 80 tisíc. Má v Pešti dom a desať žrebov, ktoré istotne vyťahnu.

Imrich dal sa nahovoriť. Na inšie nemyslel, o inšom sa mu nesnilo, len o veľkých číslach, ktoré videl vytlačené na papieri.

Rodičia smutne lúčili sa od Imricha. Bolelo ich, že je neposlušným a že nedbá o nich. Netešili sa viac životu. Boli mrzutí, ani práca im nechutila tak, ako predtým. Najmä otec bol rozhorčený.

Matka kedy-tedy opovážila sa povedať:

— Možno, pomôže mu Pán Boh.

— Ale netaráj hlúposti. Boh nenávidí vysokomyselných ľudí. On pomáha chudobnému pri statočnej práci.

— No a lutria není statočná?

— Čertov vynález, ktorý je len nato, aby chudobný ľud bláznili a olúpili o ťažký výrobok jeho. Najmä židáci prepadení robia s tým obchody, a blázni dajú sa naviesť Haňba, že to dovoľia!

— Starý môj, my sa tomu nerozumieme.

— Čo by nerozumel. Dosť som zkusil vo svete. Uvidíš aj Imrichovi otvorí sa oči, keď príde o všetko. Oj, príde on nazpät do dediny, len aby nebolo neskoro. Cítim, že to zlý koniec vezme.

Takto vyprával otec každý deň. Veľmi bol nespokojný. Neraz myslel, keď dakto zaklopal na dvere, že Imrich prišiel. Koľko ráz sa mu snilo o ňom. Už je to svätá pravda, že rodičia mnoho ráz vedia predpovedať budúcnosť detí.

Imrich nenechal tak hru, aj ďalej naháňal šťastie.

— Keď každý druhý lós vyťahnu, kúpim ich čím

viac, tak istotne vyhrám mnoho peňazí. Potom, hej potom...

Ale veru darmo čakal, ani jedno číslo nevyťahli. To ho neodstrašilo. Vybral zo sporiteľne všetky peniaze, čo tam mal. Blížil sa čas posledného ťahania.

Jak šialený čakal výsledok ťahania. Ba šiel aj na poštu, a pýtal sa, či neprišiel telegraf na jeho meno. Však on má toľko žrebov!

Netelegrafovali mu, ani nevyťahli z jeho čísiel. Čo má robiť? Znovu hrať? Ale za čo kúpi lósy, keď všetky peniaze premráhal? Ani poriadnych siat nemá.

Tam nádej, tam plány jeho! Tá myšlienka, že takto sa sklamal, zronila ho docela. Zdalo sa, že ztratil rozum. Tam sedí pri stole o lakeť opretý, a hladí meravo a hlúpo pred seba. Blúzni, a je mu do plaču. Konečne skočí na nohy, otvorí truhlu schytí lósy a potrhá na kusky.

Prišlo mu na um napomenutie rodičov.

— Prečo som ich neposlúchol? Škoda peňazí! No ale aspoň som sa naučil. Pojdem domov. Keď nemôžem byť pánom, budem sedliakom.

Tak aj urobil. Darmo ho zdržiaval pán, šiel k rodičom.

Doma je. Jeho je život znovu. Zdá sa mu, že víta ho nie len dedina, ale aj celý chotář.

Kto by opísal radosť rodičov!

Imrich s chuťou dal sa do práce, a čo nedosiahol s lutriou, istotne docielil s usilovnosťou. No, nemusí mať kaštieľ, ani sluhov, ani kočiar, ale že bude dobrým gazdom, to každí hovorí v dedine.

Nech mu Boh pomáha.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme čtených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačúčenú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novin.

Nehoda dediča nemeckého trónu. Z Berlína oznámujú: Princa Fridricha Vilhelma, najstaršieho syna cisára Vilhelma, stihla malá nehoda. Keď na potsdamskej ceste jazdil na čele prvého gardového pluku, zháčil sa mu kôň a vyhodil ho zo sedla. Dôstojníci chceli ho zdvihnúť, ale dedič trónu už vtedy vstal a sám vyšvihol sa zas do sedla. Nestalo sa mu nič.

90ročný biskup. Diakovarský r. kat. biskup Juraj Strossmayer 4. februára svätol svoje 90. narodeniny. V Osieku a v Diakovare bolo slávnostné «Te Deum» za veľkej účasti kňazstva a veriaceho obecnstva.

V záujme sriadenia vystahovalectva. Min. vnútorných záležitostí — ako polouhradne oznamujú — dočasne dovolil, aby plavebnou spoločnosťou «Adria» zastupovaná «Cunard Steamship Company» na svojich lodiach chodiacich medzi uhorským prístavom Fiume a New-Yorkom dopravovať mohla uhorských vystahovalecov. Minister krem toho dočasne dovolil, aby asi tridsať perentov na rozličných stranách krajiny v rámci nového zákona o vystahovalectve uzatváraj mohli kontrakty a za ustálenú cenu predávať šifkarty na lode výšpomenutej spoločnosti takým uhorským vystahovalcom, ktorí sa ku ním dobrovoľne obrátia a passy už majú, Títo agenti, jako aj loďná spoločnosť zaviazali sa, že ačkoľvek IV. zákonný článok z roku 1903. ešte neni uvedený do života, predsa jedine v smysle toho zákona budú účinkovať, ktorý ich takto viazať bude. Na tomto základe začalo sa sriadenie záležitosti vystahovalectva. Medzi agentami, ktorí boli splnomocnení uzatváraj smluvy a predávať šifkarty do Ameriky, bol aj žilinský kupec Ján Marmorstein. Tento človek mal povolenie pre loďnú spoločnosť výšopísaným spôsobom vystahovalecov sbierať na území stolice trenčianskej, nitrianskej, liptovskej, oravskej, turčianskej, tekovskej, gemersko-malohontskej, hontianskej, novohradskej a zvolenskej. Ponevác ale minister vnútra Jánovi Marmorsteinovi, vystahovaleckému agentovi v Žiline odňal povolenie predávať šifkarty uhorským vystahovalcom a uzatváraj s nimi dopravné smluvy, upozorňujeme teda našich rodákov, aby sa s Marmorsteinom do žiadneho vyjednávania nepúšťali.

Krádež v srbskom kráľovskom paláci. Z Belhradu oznamujú: Povestné mirosavljevské evanjeliám, ktoré svojho času milendarskí mníši darovali nebohému kráľovi Alexandrovi, z kráľovskej paloty ukradli. Krádež zaiste stala sa ešte po zavraždení kráľa Alexandra. Ukradnutú svätú knihu znaleci cenia na 50—60 tisíc zlatých dinárov.

Vyznačení ochrancí. Pri požari Parížskeho bazáru v Budapešti trinásť ľudí prišlo o život a mnohí utrpeli nebezpečné popáleniny a úrazy, ale — jako je známé — hrozný požiar bol by mal ešte viac obetí, keby sa neboli našli smelí a odhodlaní ľudia, zväčša od polície — ktorí s nasadením vlastného života mnoho ľudí ratovali z ohňa. Za túto chrabrosť jeho veličenstvo kráľ — jako úradný časopis teraz oznamuje — vyznačil: policajného dozorcú Edvarda Bockelberga zlatým záslužným krížom s korunou, finančného úradníka Alexandra Peplovského zlatým záslužným krížom, tit. policajného kontrolóra Jozefa Magu strieborným záslužným krížom s korunou a druhoriedneho policajta Franca Horňáka vyznačil strieborným záslužným krížom.

Vzbury následkom socialistického búrenia. Socialistickí buriči naraz až na dvoch miestach zviadli medzi ľudom rebeliu. V torontálskej, ktorá je hlavným hniezdom socialistických agitátorov, roztrusujú medzi

ľudom rozličné poburujúce tlačivá brošúry, ktorými chytajú svojmu smeru privržencov. V obci Kis-Torák vrchnosť tieto dni zhabala celú hrbu takýchto poburujúcich spisov, z čoho povstala veľká patália. Socialisti obklúčili obecní dom a notárovi hrozili smrťou, ak im spisy nevydá. Miestni žandári si s rebelantami poradiť nemohli, prelievanu krve ale chceli vyhnúť, preto z Veľkého Beckereku pýtali pomoc. Väčší oddiel žandarmerie potom svedený ľud priviedol k rozumu a socialistov bez prelievania krve podarilo sa rozprášiť. — Podobná vzbura bola aj v rumunskej obci Sikló v stolici aradskej. Socialisti napadli notára, ktorý nútený bol ujsť oknom obecného domu. Len žandári ho obránili pred rozhorčeným ľudom. Notára znajú ako poriadneho úradníka a ponevác je veľmi energičný, preto sa hnevajú na neho.

Domáce vojsko berlínskeho dvoru. Z Berlína oznamujú: Cisár Vilhelm založil nový rang a zaviedol novú rovnosť. Generálmajóra Scholla, starého člena svojho dvoraninstva vymenoval za «hlavného kapitána domáceho vojska». Toto domáce vojsko cisárskeho dvoru pozostáva z gardových žandárov, z telesnej stráže cisárovej a zo žandárov, strážiacej cisársku palotu. Rovnosť hlavného kapitána je: zelený «Waffenrock» so zlatými šňôrami, trojrohý kalpag s perom, biele nohavice, žlté rukavice a palica so zlatou gombou.

Nešťastné dedictvo. V obci Bátor, v Torontálskej, u jedného statkára dedictvo spôsobilo veľké nešťastie. Tamojší statkár Štefan Murgu nedávno sledil 50.000 K. Z tejto príležitosti spravil veľkú hostinu a v podnapitom stave od dobrej vôle začal strieľať z revolvera. Opitý človek zrazu revolverom tak skrútil, že si strelil do prs. Guľka trafila ho do srdca a Murgu bez slova mŕtvý klezol na zem.

Vrah svojich detí. Z Londýna oznamujú: Vo východnom predmestí Londýna, v Bethnal-Greene, jeden stolársky majster istý Currie, zavraždil svojich dvoch synkov, z ktorých starší mal šesť, mladší ale štyri roky. Divoký otec detí najprv zahrdásil a potom prerezal im hrdlo. Prečo to vykonal nevedia, lebo Currie bol usilovný a triezvy remeselník. Pravdepodobné je, že hrozný skutok svoj spáchal v okamžitej pamäťnosti.

Lapený zločinec. V obci Páty chytili jedného tuláka, istého Imricha Csontos, ktorý je v podozrení, že spáchal viac zločinov. Tak upodozrievali ho, že v Isaszegu pred dvoma rokmi vyraboval jedného krémára tento zločin Csontos, ktorého medzi časom doviezli do Budapešti na hlavný kapitanát, aj soznal. Pri polícii myslia, že on to bol, čo v septembri na Jozefovej okružnej ceste napadnul listonoša Vilhelma Bodu a sraziac ho sekerou odbral mu karsu, v ktorej mal peniaze. Boda, ktorého konfrontovali s Csontosom, hovorí, že poznáva v ňom toho človeka, čo spáchal proti nemu útok. Lenže na tento dôkaz veľmi opierať sa polícia nemôže, lebo Boda to už na dvoch ľudí povedal, kdežto neskôr vykázalo sa, že sú nevinní. Vzdor tomu proti Csontosovi je mnoho dôkazov a preto polícia vyšetruje ďalej, aby s istotou vykázalo sa, či skutočne Csontos vyraboval Bodu.

Pozvanie. Slovenský Spolok v Pešťbudíne usporiada dňa 13. februára (v sobotu) roku 1904. v mestnosťach hotelu «Arciknieža Jozef» (VIII. okres, Baross-tér č. 2.) tanečnú zábavu, na ktorú účtíve povoláva riaditeľstvo. — Vstupné: za osobu v predodpredaji 1 K 60 h, pri pokladnici 2 K; za rodinu (3 osoby) v predodpredaji 4 K, pri pokladnici 5 K. Vstupenky dostať v miestnosťach spolku u p. J. Švehlu (Aggteleki-u, 17.), u p. Pavla Brxu (Szövecség-u. 30/a.) a u p. L. Lumnitzera (VI., Nagymező-u. 3.) — Začiatok večer o 8. hod.

Likavský gazdovský, potravný a úverný spolok predostrel deviate záverečné účty, z ktorých poznať ako napreduje. Čistý zisk obnášal 2184 korún, z ktorých 1300 korún obráti k odplácaniu domu spolkového, 500 korún podeli medzi údov dľa toho ako oni v sklepe kupovali; ostatné ale príde k rezervnej základine, ktorá 2600 korún obnáša. Za tovar utržil cez rok 36.900 korún, vkladov má (z Ameriky?) 5.600 korún. — Bár by bol v každej obci podobný spolok, vtedy by svitly nášmu ľudu lepšie a blaženejšie časy.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdalíh je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, ho hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Nenadále zastrelil syn matku. Z Kacvina píšu nám: Minulý mesiac prihodil sa v Kacvine (Spiš) traničný a veľmi smutný prípad. Jeden kamarát prišiel podvečer k svojmu kamarátovi, istému *Jánovi Pacziga*, murárskemu tovaryšovi, prinesúc so sebou jeden americký revolver, prosiac ho, aby ho i on obzrel, lebo že nechce z neho vystrelíť, čo mu teda chybuje. V tom vezmúc mladík ten — pravda nabitý — revolver, potiahol kohútik a v tom okamžení nepozorne oproti nemu sediacej matke držaný revolver vystrelil a guľka do hlavy matkinej tak mocne a hlboko sa vrazila, že ona nebohá hneď na zem klesla, pamäť ztratila, lebo guľka — jako to privolaný lekár pri úradnom vyšetrovaní konštatoval — poranila jej mozgy. — Na druhý deň podvečer po mnohom trápení tá úbohá, dobrá a statočná, svojho dobrého syna ináč veľmi milujúca matka, ducha svojho vypustila. Statočný a dobrý syn takmer rozumu pozbavený nad tým

nenadalým nešťastím a tradičnej smrti svojej milovanej matky, nevie sa nijak uspokojiť. Žiaľ a bôľ sviera jeho srdce, a tak aj manžela nad smrťou svojej milovej manželky. — Pohrab úbohej ženy sa so žiaľom temer všetkých občanov slávnostne na tretí deň odbavil.

Defraudácia pri robotníckej pomocnej pokladnici v Košiciach. V Košiciach pri pokladnici podporujúcej chorých robotníkov objavili veľké neriady. Pokladník Emil Kunai a kontrolór Adolf Gönczi už od rokov okrádali pokladnicu. Škodu nemôžu ani zistiť, lebo neverní úradníci knihy nevedli, len na jednotlivé karty a papierky značili podližnosti členov, tak že teraz nedá sa ustáliť, že medzi časom z Košíc odišli členovia koľko splatili a koľko ešte zostali podližní. Pokladník a kontrolór soznali, že 3469 kor. zpreneverili z pokladnice, má sa však za to, že škoda je o mnoho väčšia. Kunaiho polícia zatkla, Göncziho predbežne nechali na slobode, ale preto postavili ho pod policajný dozor, aby nemohol utiecť. Vyšetrowanie je v behu.

Veľkonočná púť do Ríma.

Usporiadaná je pod hlavnou ochranou Jeho emencie knieža-primasa. — **Odchod:** dňa 29. marca roku 1904. — Usporiada: budínska «Maria congregatio». — **Smer cesty:** Budapest Fiume-Ancona-Rím, a tou istou cestou aj nazpät.

Cena pre účastníkov:

na železnici	I. trieda,	na lodi	v skvostnej sále	300 kor.
«	II. «	«	I. trieda	210 «
«	III. «	«	I. «	110 «

V tejto cene sa zahrňuje: 1. cesta; 2. celé zaopatrenie počas cestovania ta idúc; 3. päť a poldňové zaopatrenie v Ríme; 4. koč od železničkej stanice až po hotel a nazpät; 5. koč ku kostolu sv. Pavla; 6. vedenie.

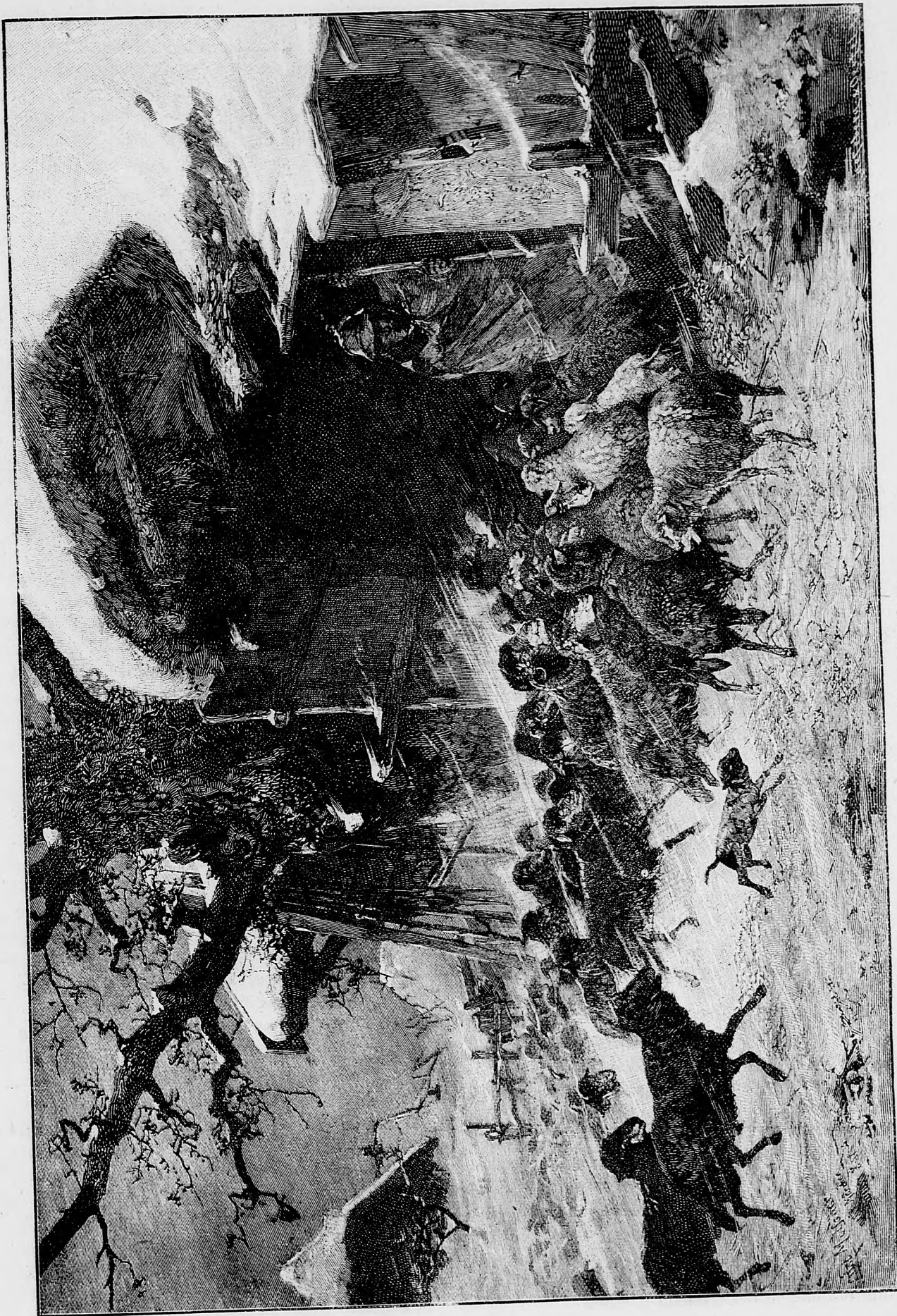
Prihlasy prijíma do dňa **15. marca r. 1904** Adolf Thym, praeses congregatie v Budapešti, **Budapest, II., Toldy Ferencz-utcza 30.** (Katolícky spolkový dom), u ktorého aj programy sú k dostaniu.

V mene riaditeľstva: dr. *Imrich Sebök*, professor náboženstva v hlavnej reálke štátnej školy a *Adolf Thym*, hlavný tajomník budínskeho katolíckeho kruhu čo praesesovia congregatie.

Riaditeľstvo zúčastnivším sa do laskavej pozornosti odporúča knihu velebného pána farára Franca Grószu pod názvom: «A katholikus zarándok Rómában» (Katolícki pútníci v Ríme. Môže sa dostať o pôvodcu v Gánth, Fehér megye, u, p. Csákvár.

Kresťania, kupujte len u kresťanov!

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» **Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predoslých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do polý ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Útek před víchrou.

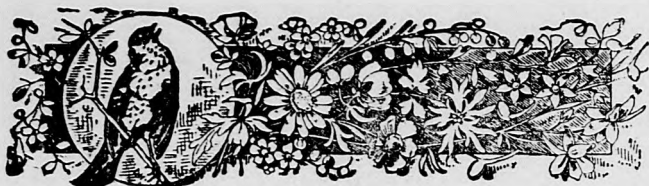
i-
tu
ou

dr.
«
«
ba-
za-
po
nie.
dolf
II.,
, u

ná-
ym,
rae-

nosti
ósza
kato-
anth,

ti ku
ker.,
edno-
tomu
vičkou
sky sa
ústav
h po-
všet-
tento

DOPISY.

Čanáč-Apáca.

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Krešťane».

My slovenský cestovní obchodníci nevieme si — krom slavných Vianoc — druhé iné sviatky tak ako sa to žiada zasvätiť, pretože mnohí sú, ktorí svojim planým sebadržaním zneuctia ich, a síce tým spôsobom že miesto toho, aby tento čas k úcte a chvále Božej zasvätili, sa napijú a karty hrajú, a s tým aj iných do pokušenia uvádzajú.

Drahí bratia! Taký človek je hoden opovrhnutia božieho a opovrhnutia ľudského. Každý čitateľ týchto riadkov by snáď vedel pomenovať jedného takého alebo i viacej, ktorý kostol a služby Božie obchádza a do krčmy sa ponáhla. Taký človek má vždy príčinu k tomu, aby sa opil preto, že sa so ženou povadil, iný ráz ho sused nahneval, alebo má nejakú škodu, a podobné. Opravde sa vyslovil ktosi o takých, že pijú, keď sa im dieťa narodí, keď idú na cestu, keď sa navrátia, keď niečo predajú alebo kúpia, keď idú do práce, keď prácu dokončia a naposledy ešte aj keď kto zomre, aby ľahšie žiaľ zabudli, urobia takzvaný «kär», na ktorom sa poriadne napijú.

Že však taký si nevšíma prikazov Božích, nedbá na svoje svedomia, ktoré ho vystriha, nevšíma si slov duchovného pastiera, ktorý ho chce na dobrú cestu napraviť — to je hlavná príčina jeho nešťastia.

Známo je, že pri slovenských cestových obchodníkoch 10—12-ročný chlapec vstúpi na dráhu jeho budúceho povolania. Toho umenia čo sa doma v škole na neho chytilo, veru ľahko zabudne, zvlášte keď sa k nejakému «neznabohovi» — ktorí sa všade najdu — dostane za sluhu. Leda že vie niečo prečítať a napísať. A tu sa vyvíja neumelosť a zaostalosť, ktorá ho potom vedie ďalej, až naráz špatných náruživostí stane sa obetou.

Naše životné pomery nám však nedovoľujú aby sme sa mohli vzdelávať vo školách; my zanechaní sme sami na seba a odkázaný na iný spôsob vzdelania. Snáď nik nad tým sa nepozastaví, že aj bez škôl sa máme vzdelávať. Či nemáme v našom materinskom jazyku kresťanské noviny a dobré knižky? To nám je dosť. Pomocou týchto poznáme sami seba, pomocou týchto z bludu a neveri sa navrátíme na cestu pokoja a blaha.

Počiatok múdrosti je bázeň Pánova, hovorí sv. písmo. Preto uvádzam túto výpoveď sv. písma, aby ste drahí bratia poznali, že len v duchu náboženskom vydávané spisy sú nám v prospech; lebo len s poznatím večnej pravdy a viery v Bohu sa duch náš povznesie.

Vystrihajte sa kadejakých novovekých protikresťanských spisov, lebo tieto otravujú srdce a zabíjajú dušu. Znáam istého spolukrajana, ktorý takéto čítaval, až sa ich obetou stal. Ešte pred pár rokmi dosť zámožným bol; že jemu viac darov udelil Boh ako iným, následkom toho spýšnel a opovrhnuť svojou vierou, kde jako mohol potupoval kresťanskú nábožnosť. Hanbiac sa za svoj pôvod slovenský, s krajanov svojich si posmešky robil, keď títo na anjelské pozdravenie klobúky si posnívali a skrúšene sa modlili. Mlínny božie však pomaly melú, ale isto. Neidem šíriť reči, len tolko poviem o ňom, že dnes ten istý neznaboh je poľutovania hodný.

S čím som môj dopis začal, s tým ho i končím: Zasväťme dušou a srdcom všetky sviatky, prosiac Hospodina, aby nás v pravej viere v Neho v budúcnosti utvrdzoval a od všetkého zlého na duši i na tele chránil.

Juraj Klímas

Z Oravy.

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak laskavý týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Krešťane» uverejniť.

Jako roľníka-gazdu po čistote jeho dvora alebo po statku, tak možno súdiť v obci dľa kostola, fary a cintorína. Keď v obci vidíš úhľadný chrám Boží a ošarpanú krčmu, môžeš zatvárať: táto obec služi Bohu a nie diablu. Toto platí i o našej obci, Zakamenom. Sotva zočítame obec, hneď musí nám napadnúť krásny dvojvežový kostol, a po vyše neho krásna kalvária. Predtým mali sme tu len drevený kostol, a keď tento zhorel ostali sme za dlhší čas bez kostola. Bola to pre nás žiaľna doba, keď sme nemali posvätného miesta, kde by sme v dni Pána mysle svoje k nebesiam pozdvihnúť a nekrvavej obeti účastnými byť mohli. Z božej milosti a horlivosti nášho duchovného pastiera postavený máme už chrám nový. Vďaka buď zato ponajprv Pánu Bohu, a potom nášmu milovanému pánu farárovi, ktorý stará sa o svoje ovečky nielen v chráme, ale pozná svojich a radcom dobrým je im aj v živote všednom. Teraz na pr. na tom pracuje náš pán farár, aby sa tu založil konzum, ktorý by bol osožný aj okolitým obciam. Pretože sme vzdialení od sveta, tu u nás niet žiadneho kupectva a tak je vyhlad, že konzum náš mal by tu veľké povolanie. Časom mohla by sa i pekáreň založiť, ba aj píla. To všetko výdatne pomáhalo by nášmu kresťanskému ľudu, nielen u nás, ale aj na Erdödke a v Novoti. Doteraz sú všetky obchody v rukách židovských; to by však nebolo to najhoršie, ale chyba je tá, že musíme tu draho všetko kupovať a planý tovar dostávame, zvlášte múku a kukuricu. Toho roku ale potrebujeme mnoho živnosti, lebo sa nám švábky neurodilo skoro nič. Náš milovaný pán farár, cítiac tieto všeobecné nedostatky, na požiadanie občanov objednal jeden vagon dobrej múky, ktorú si ľudia aj hneď rozobrali. Tak učinil i pán farár v Erdödke. Kto by chcel vedieť, čo je láska k rodnej zemi, nech príjde do tohoto kraja a najmä do Erdödky, kde snáň až v júni zmizne a už v auguste po prvýkrát napadá. A táto veru je nášmu ľudu k srdcu

prirastená. Nech by sa len o ľud tento starali páni od stolice, nemusel by vandrovať do Ameriky. Ale ľud tento nepocíti žiadnej lásky a podpory v úradoch väčších, kdežto židia majú tu slobodný jarmak, a zle je na takého kňaza, alebo ľudomila, ktorý sa o ľud stará. Buďte však trpezliví, moji utrpení spoluobčania, lebo Pán Ježiš povedal: Blahoslavení sú utlačovaní. *Ludák.*

Z Námestova.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Veľavážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Dňa 7. t. m. mali sme tu v našom katolíckom Kruhu pamätnú slávnosť. Naše spanilé ochotníčky a bodrí ochotníci predstavili nám totiž utešenú hru: «Strýdža z pod hája» v troch dejstvách, od Fr. Urbánka.

Bol to u nás prvý pokus takúto väčšiu hru predniesť. Nemusím spomenúť, že tu bol každý zvedavý ako sa nám tento prvý pokus vydarí. No, ďakovať nadmiernej horlivosti p. riaditeľovej, dr. Gusta Rátha, tunajšieho pravotára, dalo sa predvídať už z hlavných prob, že predstavenie toto vydarí sa nad všetko očakávanie. I nastala akási neodôvodnená závisť oproti nám medzi tými, ktorí nepoznajú pravej lásky kresťanskej ku jednoduchšiemu ale poctivému ľudu mešťanskému... Takito pololiberalní, pololudoví «páni» nedostavili sa na divadlo naše. Bolo im ono trochu sedliacke, také, kde sa len samé sedliacke postavy predstavujú s ich sedliackou prostodušnosťou a nábožnosťou. No zato zišlo sa nám vzácných hostí dosť, až skoro nazbyt, tak, že všetky miestnosti Kruhu nášho boli až veľmi preplnené. Všetci tí, ktorí nehľadajú tú «pánskosť» v láske a v priazni bohatších židov a veľkých pánov stoličných — dostavili sa do chlapa. S radosťou pripomínam, že mladšie duchovenstvo, ktoré miluje si ľud svoj kresťanský, bolo tu krásne zastúpené. Títo mladí apoštolovia chceli sa tu dobre cítiť, kde mohli byť svedkami neodtajiteľného pokroku ľudu nášho. Ale aj svetskí páni kresťanského ľudového smýšľania dostavili sa ku peknej tejto slávnosti. Boli tu medzi iným vp. kapláni: Huszka, námestovský; Bajor, lokčanský; Mnohely, zubrohľavský; Dudaško, tvrdošinský a Hanuska z Dolnej Lipnice. Vzácneho hosťamali sme tu prítomného aj z Budapešte v osobe vp. Sándorfiho. — Z pomedzi svetských pánov boli tu pp. dr. Ráth a Fraňko Skyčák aj s paniami, potom páni A. Styk, Rentka, Klč-Mikušček účtovník, bp. Trúchly merník, atď. atď. Teda bolo obecenstvo skutočne pánske.

Predstavenie započalo sa o 7. hod. večer. Videli sme tu krásne javište, ktoré bolo vypožičané z Dolného Kubína. Ochotníci a ochotníčky predstavili sa nám v krásnom a bohatom kroji ľudovom.

Z počiatku hry bolo poznať, že máme pred sebou počiatočníkov. Ale to len za minútu za dve. Hneď potom vžil sa do svojej úlohy každý, a viacerí z nich hrali tak prirodzene a dojímavé, že sa obecenstvo hneď a hneď rozplakalo. Hovorím, hrali výborne všetci, predsa však

zvláštne spomenúť musím okuzľujúce hry nasledujúcich: pani A. Vavrečanová znamenite dávala nám starú, pokračujúcu a tíško mluviacu «starú Hanu». Chyba bola tá snáď, že ochotníčka táto nevedela si nadostať pretvárať svoju mladučku tváričku. — Ťažkú úlohu mala a ju veľmi zdarne predstavila sl. J. Stepunčíkova: Hrala celkom smeľe, povedome; zvlášte vydarily sa jej výstupy žiarlivosti. Pani J. Hrkľová bola ako sestra hospodára Breznianskeho tiež znamenitá. Predstavovala nám vážnu, dobrotivú gazdinu tak prirodzene, ako by sa skutočne pri prácach a starostach a nie na javišti nachádzala. Pekne hrala a zvlášte veľmi pekne spievala sl. A. Naništova. Ona musela na žiadosť obecenstva oduševneho svoje pekne piesne aj zopakovať. — Roztomile štebotaly aj ostatné ochotníčky, ač mali menšie úlohy. — Zpomedzi pánov ochotníkov musím v prvom rade spomenúť pánov Tl. Hrkeľa a Š. Naništa. Prvší ako rýchtár Kalina, druhý ako Adam, robotník predstavili svoje úlohy tak prirodzene, ako by boli vycibrenými hercami dákeho veľkého divadla. S takýmito ochotníkmi dá sa potom zdarne účinkovať! Škoda, že p. Naništa nemal väčšej úlohy. Najťažšiu úlohu mal v osobe Breznianskeho p. Fr. Doránsky. Na jeho hre bolo badať nadmieru usilovnosť, a s pochvalou zaznačujem, že zodpovedal úlohe svojej tiež dobre.

Dojem učinilo toto predstavenie veľký. Nepochybujem, že za krátky čas naši hodní Námestovania budú mať príležitosť zase takého podareného predstavenie vidieť. Daj Bože, aby mohli vidieť už so svojim vlastným javišťom. Prajem všetkým božského požehnanja, kresťanskej svornosti a vytrvalosti a v mene celého obecenstva tam prítomného privolávam p. riaditeľovi, p. dobrodincovi E. Skyčákovi a všetkým ochotníčkam i ochotníkom na slávu!!

Prítomný.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Obrovský zápasil Laurenc Jekkel sám so sebou, keď mal z mnohých liekov vybrať jeden pre svoju chorú matku. Konečne odhodlal sa, že z fabriky *Eugena V. Feller* v *Stubici* dá si doniesť *Elsa-Fluid*, od ktorého jeho nemocná matka už za tri týždne ozdravela. Aj nepočítané poďakujúce listy svedčia, že *Fellerov Elsa-Fluid* je tisíckrát vyprobovaný výtečné rastlinové esencie obsahujúci fluid. Každé očakávanie presahuje vyprobovaný znamenitý z esencie rastlín zhotovený *Eugena Fellerov Elsa-Fluid*, ktorý s obdivuhodným účinkom pomáha a lieči najviac chorôb jako: horúčku, rheumu, lámku, bolenie hlavy, prs a zubov, koliku, krče, žalúdočné nemoce, očný neduh, nechť k jedlu, zmeravené ruky a nohy, trhanie, kašeľ atď. Z tohoto na výstavách Paríži, Berlíne, Londýne, Ríme a v Nizze zlatou medailou vyznačeného prostriedku 12 fláziek alebo 6 dvojité fláziek stojí 5 korún aj s poštou. Jediný dorábateľ *Eugen V. Feller*, lekárnik, *Stubica*, Templom-utca č. 18.

(záhrebská stolica.) Ani v jednej rodine nemal by chýbať tento výtečný prostriedok, ktorý každý čo ho len raz upotrebil, pre jeho mnohostranný účinok stále užíva. I všetky iné lieky proti každej nemoci tiež dostať v lekární Eugena V. Felleri.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kresťan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Občan. Brešúrka tá ešte z tlače nevyšla.

Výborník. Pište vel. p. Štefanovi Janovčik (Likavka v Liptove) a ten vám dozaista vykoná všetky tie žiadané veci.

1035. Odložili sme si na lepšie časy.

K. P. Keď by sa vám stala nejaká nehoda pritom, potom nám odpíšte.

A. Solivaje. Povšimli sme si ho v «Slovenských Novinách».

708. K. Na ľavom boku ľudová a Ugronova, potom Košuthova a niekoľko židov.

Predsedníctvo kat. čít. Kruhu v Báčke. Tieto dni sme vám už poslali časopis aj niektoré brošúrky. Budúce budeme hľadať vás obznámiť ďalej. Srdečne vám blahoželáme!

4137. Keď je na vechsli (zmenke) podpísaný ako plnoletý, vtedy musí platiť.

F. J. v Br. To od nás nemôžete žiadať, žeby sme sa naňho mohli pamätať, lebo my dostaneme kopu a kopu denne podobných listov. Keď pošle a bude nám to možné, prečo nie. Všetky zákony dostať môžete len v Turč. Sv. Martine u Jozefa Gašparika, od ktorého práve dnes dostali sme nový soznam celej jeho knižnice.

6981. Niet už ani jedného; úplne sú rozobrané. Ráčte sa ale pýtať ešte u Jozefa Gašparik v Turč. Sv. Martine, ten istotne bude mať snáď aj «Svato-Vojtešské»,

4205. Tým by sa veci len poškodilo. Jedno najdete inde, lebo došlo už pozde.

Lud. R. Pošleme v týchto dňoch. Obecný zákon nebolo možné nám dostať; úplne rozobraný.

Čitateľ «Kresťana» P. H. Došlo už pozde. Budúce.

Jeden volič Tr. Podobne.

Fatr. Došlo. Vďaka!

Janko Polemanský. Tiež budúce.

J. Šk. V. K. Nevieme jaký to dopis? Odpíšte nám z kadiaľ ste nám ho poslal.

Inkognito. Ten kus môžete tiež u výšspomenutého knihkupca dostať. Cena 80—90 hal. Pre váš Kruh sa práve dobre hodí. Doposavád ešte nevedno.

Katolícky delnícky Kruh usporiada dňa 14-ho februára r. 1904. vo svojej miestnosti (VIII. Praterskej ulici č. 33.) «Zábavný večierok spojený s tanečnou zábavou». Začiatok o 7. hod. večer. Vstup voľný.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zádovať túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplátne na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate. Adressujte takto: «Posol Svätého Antona» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Znížené ceny. Knižka: «K čomu vedie opilstvo» smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu stojí odtiaľ miesto 20 hal. len 12 halierov. Dvadsaťpäť kusov 2 koruny 50 hal. 50 kusov 4 koruny. Za tie isté znížené ceny dostať aj knižočku «Chlieb Svätého Antona», alebo: «dva obrázky z pobožného života» od Zaoska. Pre tieto knižky máte písať takto: «Posol Svätého Antona». Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia na «Posla Sv. Antona» obdržia jednu z týchto knižoček zdarma.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. Pšenica: tiská K. 7·35—7·85, peštianska K. 7·15—7·75, belehradská K. 7·35—7·80, banátska (76 kilogramová) K. 7·30—7·70. — Raž: K. 6·00—6·20. — Jačmeň na kým K. 5·40—5·70. — Ovos: prvotriedny 5·50—5·65, druhotriedny 5·40—5·50. — Kukurica: K. 6·10—6·25. — Repica: K. 10·00—10·50. — Proso: K. ————

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	13·40	12·90	12·50	12·00	11·70	11·40	10·80
			č.	7	7½	8	
			K.	9·60	8·00	6·20	

Strova: Veľký biely bôb: K. 9·75—10·50, tmavý K. 7·20—7·85, drobný K. 11·00—11·50, tarkavý K. ——. Hrach: K. 11·—12·00. — Šošovica veľká čistá K. 10·00—12·00. — Konopné semä: K. 9·00—9·50. — Lanové semä: prima K. 12·90—13·00. — Rasca: K. 29·00—30·00. — Mak: sivý K. 25·00—26·00, modrý K. 26·00—27·00. — Lادنیک: K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 3·60—3·80, žlté K. 4·00—5·00 za 100 kilo.

Koloniálny tovar: Cukor rafinovaný K. 87·00—88·00, kockový K. 89·00—90·00, kandis tiely K. 87·00, žltý K. 86·90 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 147·00 do 148·00. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden baril 35·50—36·00.

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Do úctivej pozornosti odporúčam balsam Svätého Antona Paduanského. Nezávisle mnoho listov poďakovania, potvrdzujú to, že čítelia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neduhom žalúdka, nec uti k jedeniu, chudobe krvi, hlavybôľu, lámkam a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zvonjšom trení, dokazuje istý a zvláštny úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halierov.

K dostaniu výlučne u

Jozefa Hübner,

lekárneň «Červeného kríža», Baja, Erzsébet királyné-út 22. szám.

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku dennej káve potrebovať.

64.1/d

500 zlatých

vyplátim tomu, komu by po upotrebovaní Bartillovej ústnej vody, jedna fľaša 35 krí prinavrátilo sa bolenie zubov alebo zápach z úst. (Za balenie platí sa 10 kr, osobyte). E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni Bartillovu vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola, dostaniu, pošlem 7 fliaš za 2 zl. 60 franko.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri lamke, lupaniu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, boľosti hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraníu krvi, krčoch, proti

Nietajni prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj apparát nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetičný kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korun. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

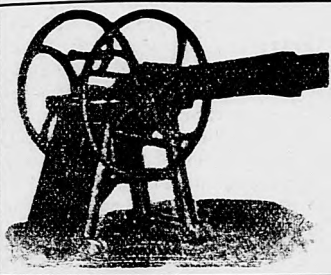
ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-uteza č. 18/C. Vadász-uteza na rohu.

Páni hospodári!

Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláťačky s oceľovými guľčkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné.

Zentúre dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, brány. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hľnu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

fabrikant hospodárskych strojov

v **Bytči** (Nagy-Bittse).

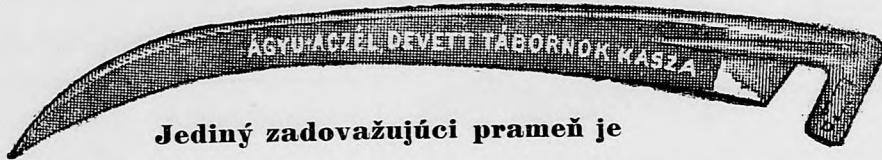
62

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

jediný zosielateľ kosí generála Devetta,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znaša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znaša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí).

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od vyš menovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Na žalúdočnú nemoc trpiacim do pozornosti!

Známo je, že žalúdok je v prvom rade povelaný ku udržaniu zdravého a silného tela. Žalúdok prijíma ku živnosti určené jedlá a tieto následkom trovenia preto prepracuje, aby konečne v podobe krvi do tela sa ohošťali.

Ku udržaniu zdravého žalúdka predovšetkým potrebné je úplné trovenie. Spôsob tohoto je riadny a ciel'uprimeraný život, zaživné a zdravé jedlá. Preto zdržujme sa ťažko stravitelných, veľmi horúcich alebo veľmi studených jedál a nápojov, a práve tak chráňme aj všetky ústrojnosti, ktoré by mali tiež následok úplného a škodného trovenia.

Brady

Avšak bohužiaľ, práve v tomto smere sa mnohým veľmi prehršujeme. Taktáko poostáva najviac počiatku neškodne sa ukazujúce pokazenie žalúdka, ako na príklad: nechut' k jedlu, grganie, zlé vydychovanie, tlačenie žalúdka, nadutie žalúdka, zapečenie atď. Za týmto ťherokladue nasleduje: stále žalúdočné oslabnutie, klopanie sodia, hnusenie, búrenie krvi, nespánie, dávenie, bolenie hlavy, slinový kašeľ a konečne ako prirodzené následky: oslabnutie, úplné schudnutie, b'adať tvár, málokrvnosť, b'adačka, žltáčka, boľastná kolika, pečienkové choroby, zlatá žila, a dost' často aj p'úca nemoc.

Nech nezamešká tedy nikto zavčasu nejaký dobrý a účinkujúci chrániaci prostriedok upotrebovať, ktorý tak žalúdok, ako aj oztatné ľudské ústrojnosti posilňuje, ulieči a v dobrom zdraví udržuje.

Takýto prostriedok je len jedine pravý, svetoznámy, zázračne liečiaci

BRADY-ho

Mariacellské žalúdočné kvapky.

Cena jednej malej flašky 80 hal., cena veľkej flašky 1 kor. 40 hal.

Návod užívania pripojený je ku každej faskе

K. Brády, lekárnik opravdových mariacellských žalúdočných kvapiek vyznačený je viace tisíčovými podakovaciami a uznávacími listinami, od desaťročí vyprobované, príjemnej hstej cnuti, istotne účinkujúci domáci lekár pri všetkých žalúdočných onemocneniach a od žalúdka pochodiacich nemociach.

Nie aby ku takým necenným kvapkám prišlo obecnosť ako ktoré necitn' padelatelia fslšujú, každému do pozornosti odporúčame, aby si pýtal len z liečivých tráv zhotovené, opravdivé Bradyho mariacellské žalúdočné kvapky, na ktorých je ako ochranná známka obraz blahoslavenej Panny Márie a na vonkajšom zapakovaní nachodí za podpis vynálezca K. Brády-ho.

189/L.

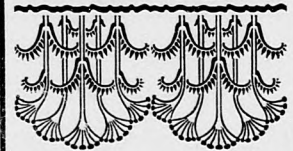

Oznamy prijíma
redakcia

„Krest'ana“

BUDAPEŠT,

Szentkirályi-ul. 28/a.

Zajímavá rozprávka.

Opravdivá udalosť zo života. Vypráva Jozef Lindhof, Beocsin. Napodobný tisk zakázaný.

«No, teraz hovor!»

«Dnes veru sa neoslobodíš od nás!»

S týmto doliehavým vyzvaním na jedného starého strýka dotierala jedna spoločnosť, ktorá v nedeľu večer sedela okolo stola v hostinci «Pod Hviezdu».

Ten starček, ktorý zo susednej dediny bol, konečne sa podal a započal svoju rozprávku. Veľmi vzdychal, i slza mu vypadla z oka. Myslel na Marku, chudinu dobrú Marku, ktorá sa pred 8 dňami vystehovala do studenej zeme. Marka, ktorá tohoto starčeka tak číla jako druhého otca, pred smrťou mu vyprávala jednu udalosť, aby ju každému povedal, a na to bola žiadostivá celá obec.

Horniakovci manželia boli veľmi chudobní. Markin muž pred 4 rokmi vystaňoval sa do Ameriky, a od toho času nedal ani chýru o sebe. Marka, jeho manželka, vyhladávala si živnosť s praním šiat. Ťažkú prácu konala a okrem toho ešte chudina i mnoho trpela, lebo ju rozličná nemoc prenasledovala: **Klopania srdca, bolenia hlavy a závrat.** Ale nielen ona bola chorľavá, ruka božia siahla aj na jej malú dcérušku, ktorá bola škroflavá a následkom otvorených rán tak zmrzáčela, že na vzdor deväťročnému veku tak rečeno ani chodiť nevedela. Chudina **vredy** mala na nohách, **oči vždycky bolavé**, hlavu jej **hampora** zohavila, jej malú tváričku **vredy** zašpatili. Marka užívala proti svojim aj dcériným neduhom viaceraké balzamy a fluidy, o ktorých sa z novin a z kalendárov dozvedela, lež každý liek bez výsledku zostal. Jedného dňa Marka pracovala v pánskom dvore vo veľkom koryte prala šaty. Zrazu čez dvor beží jedon kováč nenazdajky rovno ku korytu a prevrhne ho, šaty vypadly a jedna čiastka sa aj zašpinila, Marka súc veľmi nervózna, prišla do veľkého hnevu. Kováča už i tak nemohla vystáť, lebo s divotvorným liekom všetkých v dedine liečil, ale Marka nedôverovala v ňom. Kováča poriadne snosila a ešte dlho s ním šomrala.

«Ten svetský klamár! Zaiste beží zas k nektorému nemocnému, ktorého obľáza i s jeho divotvorným liekom». Pomstivá Marka zatvorila bránu, že by kováč nemohol nazpäť čez ňu prejsť.

O hodinu sa kováč navrátil a Marka sa škodoradostne usmievala, keď ho videla stáť pred mrežovou bránou.

«Dovoľte mi prejsť sestričko! Človek ani nevie kedy môže suseda potrebovať».

«Pravda, lebo práve vy môžete mi v nečom pomôcť. Asnáď vás fluid by vyhojil moju nemoc? Poznám ja také bláznivosti, dala som ich už dosť aj ja priniesť a predca mi v ničom nepomohly».

«No duša moja, preto nemusíte môj fluid vysmievať. Pán Boh zná, čo ste vy za babraniny priniesť dala. Nehnevajte sa, že som vám asi pred hodinou nehodu zapríčinil, ale som mal veru veľmi ponáhlu cestu».

«Ja sa ale nazdám, že ste aj volnejšie mohli ísť, riekla Marka kováčovi».

«Ďakujte Pánu Bohu, riekol kováč, že ste ma nezadržala, lebo ináčce by jedno nevinné dieťa bolo o život prišlo, a vy by ste bola príčinou bývala jeho smrti».

«Pre Boha! čo sa stalo?» pýtala sa Marka.

«Tam hľa na dolnom konci pri kostole jedno dievčatko nešťastne prešlo...»

«Tam o proti? Veď aj ja tam bývam. — Pri kostole? Jaj, snáď to nebude len moja malá Terézka? Ó, Pane Bože!...»

«Malé deti sa hrali okolo vápenej jamy; jedno malé dievčatko pádlo do nej, do ktorej práve teraz hasia vápno na reparovania kostola; na veľký kryk sbehlí sa susedia a vytiahli oparené dievča».

«O Bože môj! Zomrelo chúda», vykrykla Marka bolastne. «To malé dievčatko je moja Terézka, tam v našom dome hasia vápno. Ježíš, Maria! O Bože! pomáhaj že mi! Pre Boha vás prosím, povedzte mi, čo sa ďalej stalo?»

«Ľudia nevedeli jako jej majú pomáhať, lekár býva v 5 hodinovej dialke od našej obce. Na štestia podrychtár, ktorého manželka pred Veľkou Nocou na krée, hnatia a žalúdočné bolasti skoro zomrela, ale ju Fellerov Elsa-Fluid, ktorý som jej ja dal, vylicil. Hneď poslal ku mne pre Elsa-Fluid a prečo som s ním tak utekal. Keby som Elsa-Fluid pár minútami neskoršie bol priniesol, tak by

to dievčatko už medzi anjelikmi bolo prebývalo. Teraz úfam, že dievčatko vyzdravie, vy sa ale presvedčite, že tie fluidy a balzamy, na ktoré ste takú hanu kydala, nesmiete stotožňovať s opravdivým Fellerovým Elsa-Fluidom, z ktorého som aj tej maličkej dal užít. Preto dobre učinite, keď si hneď dáte priniesť z Fellerovej lekárne v Stubici (Záhrebská stolica) jedon tucet Elsa-Fluidu za 5 korún, lebo od toho vaše dievčatko zaiste vyzdravie».

Marka padla na kolena pred kováčom, so slzami v očiach, boskávala jeho ruky a zajikave vyslovujúc vďaku, ponáhľala sa domov k malému dievčatku.

Za päť dní zahojily sa dievčatku popálené rany a o 4 týždne zmyzol aj nemilý vysypok, a ztratila sa i rheuma, a keď Marka ešte 2 tucty Elsa-Fluidu za 8 korún 60 halierov dala od Eugena Felleru, lekárnik v Stubici, Templom-utca 18 (Záhrebská stolica) priniesť a dievčatku užít dala, zmyzlo aj **bolenie očí**, jako aj iče neduhu docela sa stratily. Marka potom aj sama užívala Elsa-Fluid, ktorý jej oproti **srdcovému neduhu a boлению hlavy** výborné služby konal.

A tak Marka, ktorá prvej všetky Fluidy vysmievala, teraz Elsa-Fluid na všetky strany každému odporúča za domáci liek oproti všetkým chorobám a každému vyprávala, že opravdivý Elsa-Fluid len u Eugena V. Felleru lekárnik v Stubici, (Záhrebská stolica) možno dostať, a že poštové útraty sám lekárnik plati, a vystrhla od všetkých iných jakýchkoľvek **svetských fluidov**, lebo jej lein Fellerov Elsa-Fluid pomohol. V tej obci si potom každý chválil jeho účinok zvlášte oproti **nechuti k jediu, lámke, trhaniu údov, trpnutiu noh a rúk, kulhavosti, ruži, klaniu, boлению prs, boлению krku, hrdla a drieku, priedusnice, boлению hlavy, očí, usí a zubov, nervositu, ukroflam, nocnému poteniu, horúcosti, zimnici, chudokrvnosti** a proti slabosti. Ľudia potom s Elsa-Fluidom spolu aj Fellerove Elsa-Pilulky (6 bedučiček za 4 koruny) si objednávajú a ktoré oproti každému **zalúdočvému neduhu, nesprávnému troveniu, páleniu obliciek, nadímaniu, kyslej stavu zalúdočvej, hlistam, detskému zrádniku, drázenia k vracaniu, nemožnému spánku, bledacke** a proti mnohým iným nemociam s výtečným výsledkom účinkuje. Vidíte priateľa moj! toto mi vyprávala nebohá Marka, a len sa tak triasla, keď mi povedala, že ona sama bola skoro vrazedelníčkou svojho dieťaťa, a že jedine Elsa-Fluid zachránil život jej malej Terézki. Čestný starček zamkol, lebo od vela hovorenia vyschlo mu hrdlo, chytrý si do lížice vody pustil niekoľko kvapiek žltkavej tekutiny a prežrel; potom držiac flašku pred spoločnosťou, takto hovoril: «Čo som ja teraz užil, to je svetochýrni Elsa-Fluid, ktorý od kedy ho užívam, oslobodil ma od **bolenia hrdla a priedusného katáru**. Teraz tento divotvorný liek vždy pri sebe nosím». To bola rozprávka starčekova, ktorá sa veľmi chytrý rozniešla po dedine. Kto bol chorý, hneď si dal priniesť Fellerov Elsa-Fluid o ktorom som potom aj sám iným ľuďom čítal, zvlášte ale u mňa v dome v každej nehode pomohol. Minulej zimy mnoho trpeli ľudia od **prechladnutia**, a keď sme sa v nedeľu v

... Marka padla na kolena pred kováčom, so slzami v očiach boskávala jeho ruky a zajikave vyslovujúc vďaku, ponáhľala sa domov k malému dievčatku.

kostole modlili, ľudia ustavične kašľaly a kýchali, tak že človek an-modlitbu nemohol riadne vykonať. Mnohí dostali **nátku, influenzu, zapálenia a dychacie neduhy**, ale tieto v krátkom čase a na isto vylicil Elsa-Fluid. Ešte aj od **prievanu pochádzajúce nemoce** jako **nervositu, žalúdok, zoslabnutý zrak** Fellerov Elsa-Fluid lieči. **Zapálenia, sarlach, vredy, chryplavosť, zaslamovania, bolenie úst, zápach úst, maternica náhle zmizli, kto užíval Elsa-Fluid: tak aj striedavá zimnica, zamdletia, potenia, pupence, svralavosť, vysypok, nehody pecene, zmrzliny** atď, v krátkom čase sa stratia. Ľudia každodenne pišu podakovacie listy lekárnikovi Eugen V. Fellerovi do Stubice a s najväčšou úctou chovajú sa k nemu. To ale aj zaslúži, ponevác nie len chori ale aj zdraví ľudia užívajú Elsa-Fluid na posilnenia nervov, na občerstvenia a okrášlenia tváre, na umývanie hlavy oproti prpolinám a vypršaniam vlasov s výborným výsledkom. Kto si objedná Elsa-Fluid od Felleru, bude mi ďakovať, že som mu tento výborný liek naradil, len sa chráňte od všeliakých napodobnených fluidov, ale dajme si ho ho priniesť pod nasledujúcou adresou: **Eugen V. Feller, lekárnik, Stubica, Templom-utca 18 (Záhrebská stolica).**

Pravý Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z esencií príjemne voňajúcich bylín so známku „Elsa“) musí na všetkých úpravách a na každej fľaške nosiť takúto ochrannú známku, jaka je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». Ponevadž najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všetkými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa čtený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelanými (ako na príklad Zlatý-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid objednet si atd.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobujú, teda aj ochranná známka je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa». Zdarma pri 12 fľaškách. dostanete po každom opätovne objednanom tucte, aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu! Elsa-Fluidu 1 fľašku. **Chraňme sa od napodobnovania!** — Menej neposielame.

12 fľaš alebo 6 dvoj. fľaš 5 korún — hal. 48 fľaš alebo 24 dvoj. fľaš 16 korún — hal.
24 „ „ 12 „ „ 8 „ 60 „ 60 „ „ 30 „ „ 20 „ „
36 „ „ 18 „ „ 12 „ 40 „

Kto na žaludkové bolesti a na netrávenie (chufi k jedlu) trpi, tomu najlepšie odporúča ju sa Fellerove Rebarbara-Elsa-Pilulky s ochranou známky «Elsa» (Pilul. rhei chim. comp.) na krátko: „Elsa-Pilulky“. Tieto pilulky istotne rýchlo a bez bolesti napomáhajú na **prehnanie**; účinkujú rýchle, isto, bezbolestne, zvyšujú chuť k jedeniu a napomáhajú trávenie, čistia uľavujú ako bóle aj choroby žalúdka tráviacich ústrojov. Obzvlášťne pri **zlom trávení**, **žltáčke** atd. atd. a pri druhých chybách: dopomáhajú tiež i pri tvrdej stolici natoľko, nakoľko koža a druhé ústroje pohybujú sa. Veľký počet povdavných listov. Mnoho pochvaly o užívaní piluliek v jedno spolu s Fellerovim „Elsa-Fluidom“. Pilulky sú len vtedy opravdivé, keď na žltu zabarvených škatulkách nachodi sa ochranná známka „Elsa“ a podpis „Feller“. Jedon balík (6 škatuliek) stojí 4 korúny.

Osem ročné dievča čez celú zimu tipelo na nohách bolenia a kroz «Elsa-Fluid» za jeden týžden celkom vyzdravelo.

Josef Kraják
Nemesény (Tekovská stol.)

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábatela:

Eugen V. Feller, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
Stubica, Templom-utca 18. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnik Jozefa Töröka, Kráľovská ulica č. 12.
v lekárni «Nádor» dra Eggera Váci-körút č. 17. a v lekárni Bélu Zoltána, Szabadság-tér.

Na proty hlavy bolenia hučanie v ušach, zubov, žalúdka, pichaniu, ranách, slovom pri všetkých nemochách s dobrým úspechom účinkuje «Elsa-Fluid».

Juraj Király
Svätý Lavrinec (Baraňianská stolica).

VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchu zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika núteno vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vrdličky
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci lížice
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové lížice
- 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú lížicu
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú lížicu
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčce
- 2 kusy imponantné stolové svietniky
- 1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepaci peniaze spatky dat'. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť zuby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefon 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v postani. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár baron Bánffy jeho exell

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. hálóca, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusy na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú. S. Keresztes hlavný slúžn. Bozovič, Kr.-Sörrenska st.

Peniaze „mnoho“ peňazi!

mesačne môže 1000 K každý bez zvláštných vedomosti a bez výloh snadne a poctive zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddelenu

«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mákké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mákké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na po:tové útraty vynahrada. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Najlepšie

Koše

dodáva známa firma

JOSEF MECERA

v Čelakoviciach (Čechy).